

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3656/29.03.2012

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI

CLASA PREGĂTITOARE

Programa școlară pentru

COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ pentru școlile și secțiile cu predare în limba germană

*Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 3656/29.03.2012*

București, 2012

Notă de prezentare

Disciplina de studiu *Comunicare în limba română*, limbă nematernă, aparține ariei curriculare *Limbă și comunicare*.

Conform Planului de învățământ actual disciplinei *Comunicare în limba română* (pentru elevii aparținând minorităților naționale care studiază în limba română) îi sunt alocate 4-6 ore pe săptămână.

Programa de limba română elaborată pentru clasa pregătitoare, utilizabilă la clasele cu limba de predare germană, asigură învățarea comunicării în limba română în mod sistematic și eficient, punând accent pe învățarea activă, prin joc, bazată pe interesul specific vârstei.

La acest nivel, se urmărește fundamentarea și dezvoltarea capacității de comunicare în limba română, cu accent pe înțelegerea mesajelor orale și pe exprimarea unor mesaje simple în situații de comunicare imediată. Structurată după modelul comunicativ-funcțional, programa vizează deopotrivă dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor orale și de exprimare orală în limba română.

Propunem învățarea prin joc, jocuri didactice, exerciții-joc etc. folosind suporturi auditive, tactile și vizuale atractive. O asemenea abordare vizează formarea și dezvoltarea progresivă a competențelor de comunicare, în cadrul activităților din clasă și din afara clasei și este în acord cu caracteristicile acestei vârste.

Programa pentru clasa pregătitoare include, pe lângă Nota de prezentare:

- Competențe generale ale disciplinei
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Sugestii metodologice ce includ recomandări privind conținuturile învățării

La nivelul actualului curriculum, competențele sunt definite în perspectivă europeană ca ansambluri structurate de cunoștințe, deprinderi și atitudini dobândite prin învățare, care concură la rezolvarea problemelor specifice unui domeniu, dar și a unor probleme generale.

Au fost marcate cu asterisc componentele care vor fi urmărite la extindere (respectiv, în cadrul opțiunii pentru studierea disciplinei în 5 sau 6 ore pe săptămână).

Programa permite o abordare didactică flexibilă care lasă loc adaptărilor la grupul de copii din perspectiva opțiunilor metodologice ale fiecărui profesor.

Competențe generale

- 1. Receptarea de mesaje orale simple**
- 2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală**
- 3. Receptarea de mesaje scrise simple**
- 4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea de mesaje orale simple

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
<i>Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:</i>	<i>Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități:</i>
1.1. Desprinderea semnificației globale a unui mesaj oral scurt, pe teme familiare, articulat clar și rar	<ul style="list-style-type: none"> - selectarea/și ordonarea unor imagini potrivite mesajului audiat - identificarea unor imagini/obiecte dintr-o serie dată, potrivit mesajului audiat - exerciții de punere în corespondență a mesajelor audiate cu imaginile corespunzătoare - executarea unor comenzi didactice simple - reacții adecvate mesajelor audiate (semnalarea prin mișcări a înțelegerii mesajelor) - ilustrarea prin desen a mesajului audiat - exerciții de înțelegere globală de tipul „grupează”, „așază” „încercuiește”, „colorează”, „subliniază”
1.2. Recunoașterea unor acțiuni și a denumirilor unor obiecte din mediul apropiat în mesaje orale articulate clar și rar, însoțite de suport imagistic, auditiv sau tactil	<ul style="list-style-type: none"> - ascultarea unor comenzi simple (spuse de profesor/înregistrate pe suport audio/video) - reacționare fizică (nonverbală), prin pantomimă, potrivit instrucțiunilor - selectarea imaginii potrivite mesajului audiat - identificarea unor imagini/obiecte dintr-o serie dată, potrivit mesajului audiat - plasarea unor imagini/obiecte în ordine corectă, pe baza instrucțiunilor - desenarea, colorarea unor imagini, potrivit mesajului audiat
1.3. Manifestarea curiozității față de receptarea semnificației mesajelor orale, în contexte de comunicare cunoscute	<ul style="list-style-type: none"> - vizionarea unor secvențe de 2-3 minute din filme de desen animat în limba română - ascultarea și mișcarea în ritmul unui cântec simplu pentru copii - ascultarea unui cântec simplu pentru copii și acompanierea cu o jucărie muzicală

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
<i>Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:</i>	<i>Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități:</i>
2.1. Reproducerea unor informații/cântece/poezii scurte și simple	<ul style="list-style-type: none"> - repetarea formulelor de salut - *repetarea numerelor de la 1-10 - repetarea unei întrebări uzuale și a răspunsului la această întrebare – <i>Exemplu:</i> „Ce este aceasta? O jucărie.” - repetarea după profesor a unui cuvânt, mesaj simplu individual/în cor până la reușirea pronunției, intonației corecte - repetarea unor ghicitori, eventual însoțită de gesturi - recitarea unor rime - intonarea unor cântece însoțite de mișcare, mimă sau acompaniament cu jucării muzicale
2.2. Oferirea de informații elementare despre sine	<ul style="list-style-type: none"> - răspuns la întrebări simple de identificare: „Eu sunt/numele meu e...” (profesorul oferind sprijin prin completare sau prin reluare cu pronunție și intonație corecte mesajul respectiv) - participarea la jocuri în lanț – <i>Exemplu:</i> Elevul 1 – „Eu sunt, am... ani, sunt fetiță.” Elevul 2 – „Eu sunt..., am ... ani, sunt băiat” - prezentarea autoportretului realizat prin colaj/desen – <i>Exemplu:</i> „Eu sunt, am... ani.”

2.3. Numirea și <i>*numărarea</i> unor obiecte din universul imediat	<ul style="list-style-type: none"> - răspuns la întrebarea: „Este aceasta/acesta ...?” (profesorul indicând obiectul) - răspuns la întrebarea: „Ce este aceasta/acesta?” (profesorul indicând obiectul) - ghicirea obiectului dintr-un desen/colaj realizat de un coleg/alt grup - ghicirea animalului mimat de un coleg - <i>*numărarea unor obiecte din clasă (creioane, caiete, jucării)</i> - <i>*numărarea unor elemente vizuale din cărți uriașe</i>
<i>*2.4. Oferirea de răspunsuri scurte și formularea de întrebări foarte simple în situații de necesitate imediată, cu sprijinul profesorului</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>*răspuns la întrebarea „Ce faci?” când execută o comandă didactică – Exemplu: „Merg la tablă.” „Desenez o casă.” „Mă ridic.”</i> - <i>*participarea la jocuri de rol simple după model – Exemplu: „Bună! Ce faci?” „Bine, mulțumesc. Dar tu?”</i> - <i>*oferirea unei replici (spontane sau învățate) la o scenă dintr-un desen animal – Exemplu: „Ajutor!” „Fugi!”</i> - <i>*punerea în scenă a unui dialog simplu (două replici) dintr-o carte uriașă sau oferit ca model de profesor</i>
2.5. Participarea la jocuri de comunicare în care reproduce sau creează rime/mesaje scurte	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de pronunție după modele intonatorii amuzante - găsirea de cuvinte care rimează - construirea unor mesaje trăsnite – <i>Exemple: „Elefantul zboară.” „Pisica mănâncă un copac.” „Dinozaurul face o poză.”</i>
2.6. Manifestarea interesului pentru schimbul de mesaje în limba română	<ul style="list-style-type: none"> - vizionarea unor imagini, filme didactice, desene animate însoțite de suport auditiv - <i>*parteneriate care inițiază contacte cu vorbitori nativi de limba română</i>

3. Receptarea de mesaje scrise simple

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
<i>Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:</i>	<i>Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități:</i>
3.1. Manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple și scurte din universul imediat	<ul style="list-style-type: none"> - participarea la expunerea proiectelor individuale/de grup care conțin diverse simboluri/etichete cu mesaje scurte și simple; reperarea etichetelor și asocierea lor cu imaginea - căutarea unor mesaje scrise noi în spațiul clasei/școlii – <i>Exemplu:</i> copiii caută etichetele schimbate săptămânal și amplasate de profesor în spațiul clasei - solicitarea sprijinului din partea profesorului pentru descoperirea semnificației mesajelor scrise din afișele/desenele rezultate din proiectele de grup

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
<i>Până la finalul clasei pregătitoare vor fi formate următoarele competențe:</i>	<i>Pe parcursul clasei pregătitoare se recomandă derularea următoarelor activități:</i>
4.1. Participarea la proiecte de grup/ la nivelul clasei/ <i>*individuale</i> în care elaborează cu sprijin scurte mesaje scrise	<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unui colaj/desen pe care se marchează prin lipire diverse etichete pentru a explica forma grafică – <i>Exemplu:</i> o casă (cu ferestre și ușă), o grădină (cu flori, copaci, animale), un dulap (cu jucării), o masă (cu fructe, obiecte uzuale) - realizarea unor afișe pentru a marca sărbători în familie sau din spațiul de cultură respectiv - prin decuparea și lipirea numelui sărbătorii, a unor detalii verbale scurte – <i>Exemplu:</i> „Aniversare” (se pot lipi etichete pe decoruri), „Carnaval” (etichete pentru

	costumații), „Crăciun” (etichete pentru cadouri) - <i>*realizarea unui autoportret pe care își marchează numele</i> - <i>*desenarea animalului preferat pe care lipește o etichetă oferită de profesor cu denumirea acestuia</i> - <i>*aducerea la școală a jucăriei preferate și selectarea uneia dintre etichetele oferite de profesor pentru a indica denumirea acesteia în limba română; atașarea etichetei</i>
--	--

Sugestii metodologice

Învățarea unei limbi în clasa pregătitoare poate deveni o experiență plină de bucurie atât pentru profesor cât și pentru copii, dacă acestora din urmă li se oferă spațiu pentru a-și manifesta spontaneitatea. În fapt, de ce învățăm o limbă? Pentru a da consistență personală - în formă verbală - lumii în care ne aflăm. Mai concret, când învățăm o limbă învățăm "să vorbim/să spunem" lumea noastră. Din acest motiv, pentru eficiența învățării copiilor din clasa pregătitoare trebuie să ne raportăm la lumea lor, respectiv la universul imediat, tangibil, la îndemână. Dar foarte adesea acest univers este și o creație a copilului - care arareori stă locul! Elevul meștește câte ceva în permanență - desenează, modelează, rupe și lipește, îngână o melodie cunoscută sau doar de el știută. Pentru învățarea competențelor de comunicare asemenea activități constituie contexte relevante pentru a "învăța lumea din nou".

Deci, o primă sugestie metodologică se referă la **folosirea nonverbalului pentru intuirea conceptelor**, fie că e vorba de nume de obiecte sau de acțiuni, fie ca e vorba de filtre de comunicare de tipul funcțiilor limbii/actelor de vorbire. Dacă profesorul mimează acțiunea de a se ridica/sta jos atunci când enunță aceste activități, pentru elev va fi mult mai clar despre ce este vorba. Traducerea în limba maternă este o cale mai întortocheată pentru mintea copilului decât intuirea prin experiență directă întrucât traducerea presupune o operație sofisticată de transcodare. În același context, învățarea va fi facilitată dacă elevii sunt stimulați să combine verbalul (ceea ce au receptat sau ceea ce exprimă) cu limbajul corporal sau vizual sau muzical.

O altă sugestie se referă la **abordarea ludică**: tot ceea ce se întâmplă la "ora" de comunicare în limba română ar trebui să se deruleze sub forma unei suite de jocuri sau antrenamente amuzante. Din spațiul clasei nu trebuie să lipsească jucăriile. Profesorul are posibilitatea să realizeze jucării simple (din materiale reciclabile) cu elevii mai mari, în cadrul unor proiecte. Aceste jucării pot fi apoi folosite la cei mici, unde apar adesea ameliorări de design - copiii pot colora, adăuga accesorii - ceea ce reprezintă tot atâtea contexte de învățare (învățarea unor calități și exprimarea unei descrieri rudimentare – *Exemplu: X e roșu!*).

Foarte importantă este și **învățarea în context**. Dezvoltarea competențelor de comunicare are loc în contexte de comunicare și, bineînțeles, cu un scop inteligibil copiilor. În absența contextului, elevii ajung să recite doar cuvinte și fraze memorate fără să poată să le transfere apoi în alte situații. De altfel, oricine învață cu mult mai bine dacă înțelege de ce învață ceea ce învață.

Conținuturi utilizate pentru dezvoltarea competențelor specifice

Se recomandă ca elevii să realizeze, cu ajutorul profesorului, următoarele acte de vorbire:

- utilizarea formulelor de salut, de prezentare, de adresare, mulțumiri;
- formularea unor răspunsuri, cu suport imagistic, auditiv sau tactil;
- oferirea unor informații despre propria persoană sau familie;
- participarea la dialog, în diferite situații de comunicare (activități școlare, la cumpărături etc.).

Pentru contextualizarea actelor de vorbire, se recomandă următoarele teme:

- **Eu și familia mea**: eu, corpul meu, îmbrăcămintea mea, familia mea, camera mea, jucării, la cumpărături, comportament și relații în societate
- **Școala**: clasa și rechizitele școlare
- **Animalele**: animale domestice, animale sălbatice
- **Exprimarea timpului**: anotimpurile, zilele săptămânii, sărbători

În cele ce urmează sunt oferite câteva repere pentru diversele tipuri de competențe vizate de programa pentru clasa pregătitoare.

Receptare orală

Sunt avute în vedere mesaje scurte (de la mesaje monosilabice la întrebări și instrucțiuni uzuale) care vor fi articulate cu atenție și rar și vor fi însoțite de gesturi. De exemplu, pentru salut, profesorul poate dubla prin mișcarea mâinii exprimarea verbală „Bună!” sau „Pa!”

Antrenamentele de ascultare reprezintă mesaje la care copiii oferă o reacție care probează înțelegerea. Totodată antrenamentele de ascultare oferă posibilitatea familiarizării cu sunete, accent și intonație deosebite de cele deja știute din limba maternă.

La nivelul clasei pregătitoare, antrenamentele de ascultare dezvoltă o bază elementară pentru sesizarea semnificației transmise oral. Nu în ultimul rând, exercițiile de ascultare antrenează atenția copiilor.

Ce vor asculta elevii?

- Instrucțiuni - *Exemple:* „Zâmbește! Ridică-te! Uită-te la mine! Privește pe fereastră! Ia un creion! Desenează o floare! Mimează un crocodil!”
- Întrebări: „Acesta este un copil? Aceasta este o fetiță? Aceasta este o jucărie?”
- **Numere de la 1-10 - crescător, descrescător, pe sărite*
- Cântece și fragmente de film (pentru manifestarea curiozității față de semnificația globală a mesajului oral)

Cum îi facem să asculte? Iată câteva sugestii:

- Începând să vorbim tot mai încet și ducând degetul la buze
- punând mâna până la ureche
- bătând din palme
- folosind o jucărie muzicală - o sticlă pe care am introdus niște pietricele, un borcan în care am pus niște nuci, un pahar în care bat cu creionul (acestea pot deveni în timp emblemele activităților de ascultare!)
- explicându-le clar sarcina - *Exemplu:* „Voi pune câteva întrebări și voi arăta niște obiecte din clasă. Va trebui să dați din cap de sus în jos dacă este adevărat și dintr-o parte în alta dacă nu este. Da?”

Exprimare orală

Sunt avute în vedere antrenamente de repetare pentru a forma pronunția corectă, oferirea de informații simple și participarea la jocuri orale. În privința pronunției este util să găsim niște metafore sugestive pentru a-i sprijini pe copii să articuleze sunetele diferite de limba maternă în locul corect. Avantajele pentru dezvoltarea unei pronunții corecte vor fi și intonarea unor cântece scurte și a unor rime scurte - în cor cu toată clasa sau pe grupuri de 3-4 copii.

Ce vor exprima oral elevii?

- Răspunsuri la întrebări de identificare a unor obiecte din jur. „Ce este acesta?” este o întrebare care poate avea un răspuns scurt: „Un creion.” sau lung „Este un creion/acesta este un creion.” Pentru început răspunsurile scurte sunt suficiente, iar, din perspectivă pragmatică, sunt adecvate.
- Oferirea unor informații simple despre propria persoană. Este de dorit ca elevii să fie solicitați sistematic să spună câteva lucruri despre ei – (cum îi cheamă, câți ani au, dacă sunt băieți sau fete etc.).
- Identificarea unui obiect (numirea acestuia) în mediul clasei sau pe un artefact realizat de colegi
- **Schimb simplu de replici scurte* - în jocuri de rol – *Exemplu:* „Bună. Eu sunt Victor. Tu cine ești?/Eu sunt Alice.” (în acest caz se pot folosi numele copiilor sau numele unor personaje din cărți/desene animate).

Cum vor ajunge elevii să se exprime oral?

- cu sprijin din partea profesorului; acesta va încuraja, va completa cuvintele lipsă, va oferi modelul de pronunție corect, va solicita repetarea în cor sau individual
- prin oferirea unor contexte de exprimare amuzante și accesibile – *Exemplu:* „Hai să ne jucăm de-a marțienii! Ei nu știu nimic despre ceea ce ne înconjoară, să-i învățăm deci cum se numesc toate aceste lucruri...Dar mai întâi să ne prezentăm...”; „Hai să ne jucăm de-a fantomele! Uite, fantomele au furat toate jucăriile. Eu o să vă pun o vorbă bună și dacă pronunțați corect, vă vor da jucăria înapoi. Cine începe?”
- prin stimularea spontaneității copiilor și folosirea unui registru amplu de limbaje - vor ajunge să se exprime mai ușor în limba română dacă vor numi ce au desenat/modelat sau dacă vor mima și explica ceea ce au mimat etc.

Registrul scris

Este acceptabil să solicităm decodarea și producerea de mesaje scrise, având în vedere că la limba română aceste două competențe sunt dezvoltate doar la nivel incipient? În această privință, programa actuală prevede doar atitudini de comunicare (manifestarea curiozității pentru decodarea unor mesaje scrise simple și scurte din universul imediat și participarea la proiecte unde elaborează cu sprijin scurte mesaje). Ce presupun aceste competențe?

- Stimularea curiozității specifice vârstei pe suporturi adecvate nivelului lor. Cartea uriașă, unde imaginea este generoasă și textul minimal, invită elevii la citire globală.
- Realizarea unor afișe - de exemplu: Afișul lunii ... (producându-se un afiș pe lună!) reprezintă un mod de a implica elevii pentru a realiza o sinteză (și deci o etapă de reflexivitate) a ceea ce s-a învățat. Cu această ocazie elevii desenează sau aduc imagini care reflectă achizițiile avute și lipesc etichetele oferite de profesor pe fiecare desen/decupaj în parte. Rezultă mesaje scrise elaborate de elevi, cu sprijinul profesorului și ocazii de citire a etichetelor.

Antrenamentele pe suport scris dacă sunt conduse în același spirit ludic ca și exersările orale, vor consolida achiziția de comunicare și vor motiva elevii prin mai multă încredere în forțele lor.

Evaluarea

Competențele de comunicare din programa de clasă pregătitoare pot fi evaluate prin intermediul unor grile simple de observare. Pentru fiecare competență se poate folosi un A4 pe care sunt trecuți elevii și 3 niveluri, de exemplu:

1.1. Oferirea unei reacții adecvate....

1.2.

Elevi	Greu	Bine	FB
AS		20.IX	
BD			20.IX
CA		20.IX	
DR	20.IX		
MS		20.XI	
TA		20.XI	
....			

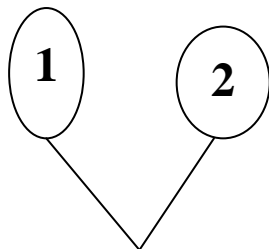
20 XI - salut

Datele din observarea de mai sus indică reacții în mare parte adecvate la salut. La următoarea observare se va nota din nou reacția fiecărui elev prin marcarea datei în dreptul performanței avute și a tipului de reacție sub tabel sau pe verso (pot fi și reacții nonverbale la comenzi, mimă, dar și răspunsuri la întrebări). Asemenea grile sprijină profesorul pentru a avea o imagine a achiziției atât la nivelul clasei cât și la nivel individual (marcările sunt cu precădere la dreapta - deci rezultate bune sau cu precădere la stânga - mai e de lucrat!)

Feedback din partea profesorului sau autoevaluare prin semne convenționale convenite la nivel de clasă.

Elevii pot fi încurajați pentru performanțe bune prin oferirea unor stelute colorate sau fundițe de hârtie creponată, buline autocolante etc.

Ar fi deosebit de util pentru copii dacă ar fi stimulați la exerciții de reflexivitate prin care să coloreze de exemplu niște baloane ca să indice dacă o activitate li s-a părut grea sau ușoară, amuzantă sau plicticoasă.

Exemplu: Colorează balonul 1 cu roșu dacă ți s-a părut greu să participi la Vânătoarea de-nțelesuri și cu verde dacă ți s-a părut ușor. Colorează balonul 2 cu roșu dacă jocul a fost plicticos și cu verde dacă a fost amuzant.